

GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDA BULUNANLARIN SUÇ ORANLARINA DAİR ALGI ARAŞTIRMASI: ÇANKIRI İLİ ÖRNEĞİ

PERCEPTION RESEARCH ON CRIME RATES OF PERSONS UNDER TEMPORARY PROTECTION: THE CASE OF ÇANKIRI

Eray GÖÇ*

ÖZ: Bu çalışmanın amacı, ülkemizde geçici koruma kapsamında bulunan ve Türkiye'ye 2011 yılından itibaren kitleler halinde geçiş yapmak mecburiyetinde kalan Suriye vatandaşlarının Türkiye'de suç oranlarında etkisinin algı bakımından araştırılmasıdır. Bu maksatla örnek il olarak Çankırı seçilmiş olup, öncelikle vatandaşın suç oranlarına etkisi bakımından geçici koruma kapsamında bulunanlar hakkında algısı araştırılmıştır. Çalışmada rastgele anket yöntemi uygulanarak veriler toplanmış, bu veriler değerlendirilerek toplumsal algı anlaşılmasına çalışılmıştır, böylece yerleşik durumda olanların göç ile gelenler (geçici koruma kapsamında olanlar) hakkında algısı, önyargı, bilinçli önyargı ve ayrımcılık kavramları bakış açısı ile anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma aynı zamanda suç kavramının da irdelenmesine, suçluluk ile göç arasında nasıl bir ilişki olduğuna da dikkat çekmeye çalışılmıştır. Suç kavramı genel mantığı üzerinde durularak kriminoloji biliminin de yargı oluşmasında etken bir faktör olduğu üzerinde durulmaya çalışılmıştır. Suriye savaşı sonucu Türkiye'ye belli bir statü ile kabul edilen Suriye vatandaşları, savaşın neden olduğu, mecbur kalma durumu ile göç etmek durumunda kaldığı için toplumsal algıda olumsuz bir takım yargıların ortaya çıkması kaçınılmaz olmuştur. Gönüllü zorunlu göç ayrımında gönüllü göç ile başka toplumlara gidenlerin görece daha olumlu bir bakış açısı ile karşılandıkları ve gittikleri toplumlara artı değer kattıkları kabul edilir bir değerlendirmedir. Bu çalışma göç etmek durumunda kalanlarla ilgili nasıl bir yargının olduğunun araştırılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Suç, Önyargı, Algı, Göç, Çankırı.

ABSTRACT: The aim of this study is to investigate the perception of the effect of Syrian citizens, who are under temporary protection in our country and who have had to migrate to Turkey in groups since 2011, on crime rates in Turkey. For this purpose, the province of Çankırı was chosen as an example province, and first of all, the perception of the citizens about those under temporary protection was investigated in terms of its impact on crime rates. In the study, data were collected by applying a random survey method, and social perception was tried to be understood by evaluating these data, so that the perception of those who migrated (those under temporary protection) was tried to be interpreted from the perspective of the concepts of prejudice, conscious prejudice and discrimination. This study also tried to examine the concept of crime and to draw attention to the relationship between delinquency and immigration. By emphasizing the general logic of the concept of crime, it has been tried to emphasize that the science of criminology is also an effective factor in the formation of judgment. As the Syrian citizens, who were accepted with a certain status in

* Dr. Öğr. Üyesi-Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu-Çankırı/eraygoc@karatekin.edu.tr (Orcid: 0000-0003-3534-6645)

Turkey as a result of the Syrian war, had to migrate due to the forced situation caused by the war, it was inevitable that some negative judgments would emerge in the social perception. In the voluntary-forced migration distinction, it is an acceptable assessment that those who voluntarily migrate to other communities are welcomed with a relatively more positive perspective and add added value to the communities they go to. This study is to investigate what kind of judgment there is about those who have to immigrate.

Keywords: Crime, Prejudice, Perception, Migration, Çankırı.

Yöntem, Kapsam ve Hipotez Üzerine

Suriye iç savaşı olarak tanımlanan süreç, Mart 2011 yılında öğrenci eylemleri ile başlayarak kısa süre içerisinde Nisan 2011 yılında ülke geneline yayılmıştır. Arka planında başkaca sebepler sayılmakla birlikte, görünürde sebep, ülkede ekmek, özgürlük mücadelesi ve bunun öncüsü olarak gençliğin, bilhassa üniversite öğrencilerinin olmasıdır. Nitekim Dera kentinde başlayan ilk eylemler üniversite öğrencilerinin ekmek ve özgürlük sloganı ile başlamış ve yayılmıştır. Arap Baharı olarak tanımlanan Tunus'ta bir gencin 2010 yılında kendisini yakarak başlattığı bir sürecin devamı olduğu yönünde iddiaların varlığı olsa da, Suriye ile ilgili süreç kendi dinamikleri içerisinde değerlendirilmelidir. İster görünen sebep, ister başka faktörler olsun. Nisan 2011 yılını takip eden süreçte başta kaynak ülke olması bakımından Suriye, sonrasında hem hedef hem transit ülke olarak akımından Türkiye ve hem de etkisi bakımından önce komşu ülkeler, daha sonra Avrupa ve hatta ABD bu göç dalgasından etkilenmiştir. Üzerinden 10 yılı aşkın bir zaman geçmesine rağmen etkisi hala devam etmektedir.

Geniş bir coğrafyaya tesir eden bu toplumsal olay, elbette etkisi bakımından en fazla doğrudan maruz kalan ülkelerin bir takım sosyal, siyasal, ekonomik vb. yönlerde değişim ve dönüşüm yaşamasına sebep olmuştur. Çalışmada rastgele anket yöntemi uygulanacak olup, Çankırı ili evren 18 yaş üstü vatandaşlar örneklem olarak seçilecek Çankırı nüfusu düşünüldüğünde ideal olan 378 değerlendirilecektir.

Tablo -1 (Örneklem Büyüklükleri) $\alpha=0.05$ için

Evren Büyük- lüğü	+0.03 örnekleme hatası (d)			+0.05 örnekleme hatası (d)			+0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75

2500	748	537	660	333	224	28 6	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	30 3	94	61	79
1000 0	96 4	639	823	370	240	31 3	95	61	80
2500 0	10 23	665	865	378	244	31 9	96	61	80
50000	104 5	674	881	381	245	32 1	96	61	81
10000 0	105 6	678	888	383	245	32 2	96	61	81
10000 00	106 6	682	896	384	246	32 3	96	61	81
100 milyon	106 7	683	896	384	245	32 3	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 50

Çalışmada yaş, cinsiyet, meslek, gelir seviyesi, eğitim durumu gibi parametreler dikkate alınacaktır.

Çalışmanın hipotezi şu şekilde belirlenmiştir:

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların suç oranlarına etkisi ankete katılanlara göre yerli nüfusa nazaran daha fazladır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların suç oranlarına etkisi ankete katılanlara göre yerli nüfusa nazaran daha azdır.

Destekleyici Hipotezler

1.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların hırsızlık suç oranlarına etkisi ankete katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların hırsızlık suç oranlarına etkisi ankete katılanların algısında yerli nüfusa göre daha azdır.

2.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların yaralama suç oranlarına etkisi ankete katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların yaralama suç oranlarına etkisi ankete katılanların algısında yerli nüfusa göre daha azdır.

3.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların adam öldürme suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların adam öldürme suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha azdır.

4.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların çocuğa şiddet suç oranlarına katılanların algısında etkisi yerli nüfusa göre daha fazladır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların çocuğa şiddet suç oranlarına katılanların algısında etkisi yerli nüfusa göre daha azdır.

5.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların kadına şiddet suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların kadına şiddet suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha azdır.

6.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların dolandırıcılık suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların dolandırıcılık suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha azdır.

7.

H0: Geçici koruma kapsamında bulunanların uyuşturucu suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır.

H1: Geçici koruma kapsamında bulunanların uyuşturucu suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha azdır.

Çalışma suç oranlarının toplumsal algı araştırması ekseninde yapılacaktır. Hipotez katılanların algısı doğrultusunda geçici koruma kapsamında bulunanların genel olarak suç oranları üzerinde etkisinin yerli nüfusa oranla daha yüksek olduğu kabulüne dayanmakta ve bu hipotez tek tek suç oranlarının karşılaştırılması noktasında da benzer sonucu vermektedir. Çalışmaya yardımcı hipotezler; hırsızlık, yaralama, adam öldürme, çocuğa ve kadına karşı şiddet, dolandırıcılık, cinsel suçlar ve uyuşturucu madde kullanımı ve ticareti kapsamındaki suçlar bakımından da test edilmiştir.

Suç ve suçluluk hangi faktörlerin ürünüdür? Suçluluk duygusunu insana aşıl原因 temel etkenler nelerdir? Bir çevrede doğup büyümek, genetik bazı faktörler, inanç ve değer yargıları suç üzerinde ne oranda etkilidir? Sorulardan hareketle bir kanaate varılması insanlar hakkında bazı yargılarda bulunulması elbette bir takım deney ve gözlemleri zorunlu kılacaktır? Çalışmanın çıkış noktası bu soruların herhangi bir deney ve gözleme tabi tutulmadan salt yargılardan hareket edilmesi ve bilimsel verilerin mukayesesi sonuçlarının değerlendirilmesidir. Yukarıda hipotezleri ve yardımcı hipotezleri belirtilmiş olan çalışma için öncelikle suç kavramının irdelenmesi gerekmektedir. Suç teorileri ve suç türleri çalışmanın öncelikli alanını oluşturacaktır.

Suç Kavramı ve Suçluluğun Tanımlanması

İnsanların bir arada yaşama gereksinimi farklı inanç, anlayış ve dürtülere sahip insanların bir araya gelmesine sebep olmuştur. Bir arada

yaşama iradesi gösteren insanlar ortak bir takım değerler üzerinden bu birlikteliklerini sürdürmek mecburiyetinde kalmışlardır, fakat insanların bu ortak yaşama ters düşen bir takım sapmalar yaşaması da kaçınılmazdır. Bu sapmalar suç olarak tanımlanır (Selçuk, 2014: 85). Suç kavramı temelde hukuki olanın aksine bir eylemde bulunmak, doğru olandan sapmak anlamında da kullanılmaktadır. Suçun bir insan davranışı olduğundan hareketle bu konunun insan psikolojisi ile sıkı sıkıya bağlantılı olduğu kaçınılmaz bir gerçekliktir. Suç aslında giydirilmiş bir nesne gibidir (İşsevenler, 2012: 54). Suçlu esasen toplum sözleşmesini ihlal ederek içerisine girmiş olduğu kimliğin dışı çıkma çabasındadır, bu ihlal bir sapmaya suça dönüşür. Bir suçun meydana gelebilmesi için maddi koşulun gerçekleşmesi ve cezalandırma şartının oluşması gerekmektedir (Alacakaptan, 1975: 12). Bununla birlikte bir eylemin suç sayılabilmesi için bir takım unsurları özünde barındırması gerekmektedir. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür; öncelikle yasanın bir eylemi açıkça suç sayması gerekmektedir, aksi halde bu eylem ile ilgili kimseye ceza verilemez. İkinci olarak hukuka aykırılık, üçüncü olarak bir eylemin dış dünyada olumlu veya olumsuz bir karşılığının olması hareket, son olarak manevi unsur (Alacakaptan, 1975: 12). Bu dört unsur bir suçun işlenmiş olduğunu ve bunun karşılığında bir ceza gerektirdiğinin ispatı olarak suçun unsurları niteliğindedir. Genel anlamda evrensel bir kavram olarak karşımıza çıkan suç, toplumdan topluma küçükte olsa farklılıklar göstermektedir. Bir toplumda suç sayılan bir eylem başka bir toplumda suç olarak tanımlanmamış olabilmektedir (Bingöl, 2022: 642).

Tarihsel süreç bizlere suç ve suçluluğun nedenlerinin toplumdan topluma ve dönemden döneme değiştiğini göstermektedir. İnsanlık bazen suçun nedenlerini doğaüstü güçlerin insan iradesine tesirinde bulurken, bazen de özgür bir irade sahibi olan insanın kendi tercihinin ürünü olarak suç ve suçluluğa dair girişimleri açıklamıştır. Kimi zaman bu eylemin sebebi insanın haz alma duygusuna bağlı faktörlerle açıklanırken, bazen de belli rahatsızlıkların ürünü olarak görülen bir eylem tarif edilmektedir. Psikolojik ve biyolojik eksiklikler insanı bu eyleme iten faktörler olarak kabul edile gelmiştir. Bazı toplumlar diğerlerinden üstün olduklarını iddia ederek suç eylemine yatkın topluluklar olabileceğini iddia etmiş, asil topluluklar kurmanın gerekliliğine vurgu yapmışlardır (Yumak ve Crim, 2015: 555).

Suç teorilerine dair genel bir çerçeve çizecek olursak, Fransız devrimi öncesi suç ve adalet sistemine bir tepki olarak doğan klasik okuldan bahsetmek gerekecektir. Cesare Beccaria ve Jeremy Bentham'ın fikirleri ile şekillenen bu okulun temel fikirleri şu şeklide özetlenebilir: Bu dönem Avrupa'nın gerçek manada bir ceza adalet sisteminden uzak olduğunu söylemek yerinde bir tespit olacaktır. Suçlar kiliseye, devlete ve tahta karşı işlenen suçlar olarak sıralanmıştı. Yazılı ceza hukuk sisteminden bahsetmek neredeyse imkânsızdı. 18. Yüzyıl Fransa'sında ortaya çıkan aydınlanma bilinci, batıl inancın yerine akıl ve deneyi koyan bu anlayış hümanist bir felsefeye sahipti (Günel, 1972: 50). Bu dönemin önemli düşünürlerinden

Beccaria, suçlar ve cezalar üzerine yazmış olduğu kitap ile tanınır hale gelmiştir. Dünyada ceza hukukunun temel kaynağı olabilecek bir eser yaratan Beccaria, Rousseau'nun toplum sözleşmesi eserinden ilham almıştır. Beccaria insanların özgür irade sahibi olduklarını ve bu bilinçle hareket ettiklerini savunmuştur (Eskici Katırcıgil, 2017: 161). Eğer insanlar düzenli bir toplum istiyorlarsa cezalandırılma hakkını kabul etmeleri gerektiğine vurgu yaparak ceza adalet sisteminin toplumun düzeni adına gerekli ve vazgeçilmez olduğuna vurgu yapar. Ayrıca Beccaria, Montesquieu'dan esinlenerek gereksiz yasaların bir baskı rejimi oluşturacağını da savunmaktadır. Yasaların önemli olduğuna vurgu yaparak onu ihlal edenlerin cezalandırılması gerektiğini savunmaktadır. Cezalandırma hakkının tek ve yegâne sahibi devlet olmalı ve bunu düzeni bozanlara uygulamalıdır. Beccaria yasalarındaki belirsizliğin kaldırılması gerektiğini savunurken, eşitliğin ön planda tutulması gerektiğine, eşit suçlara eşit oranda cezaların verilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır (Dönmezer, 2020: 38).

Klasik okulun bir diğer önemli düşünürü Bentham'dır. Bentham cezalandırmaya ilişkin görüşlerini Ahlak ve Yasama İlkelerine Giriş kitabında toplamıştır. Bentham suç işleme niyetinde olanların kar ve zarar hesabı yaparak bir eylemde bulunup bulunmama yönünde karar verdiklerini savunmuştur. Yani insanların hedonist varlıklar olduklarına vurgu yapmaktadır (Doğan, 2008: 385). Yasa koyucunun suç önleme noktasında caydırıcı yasalar koyması gerektiğini, bu sayede suç oranlarının düşeceğini savunmuştur. Ceza hukukunun nihai amacının intikam almak olmadığını, suçları tamamen ortadan kaldırmak olduğunu söyleyerek pozitif hukukun gelişmesine bu anlamda olumlu katkı sunmuştur. Bentham suç oranlarının düşmesi adına tasarladığı hapisane, ıslah evi benzeri bir yapıdan bahsederek suçla mücadelenin mümkün olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu hapisanede her şeyi gören gözetleme kulelerinin olması gerektiğine böylece herkesin kontrol altında tutularak tedavi edileceğine vurgu yapmaktadır (Dinler, 2018: 21).

Suç ve suçluluk tarifinin önemli saç ayaklarından biriside biyolojik temelli teoridir. Klasik okul teorisyenlerinin hazırlamış oldukları suç ve ceza sistemine dair yasalar elbette suçluluğu ortadan kaldırmak için yeterli olamamıştır. Klasik okulun hayal ettiği ceza adalet sistemi işe yaramamıştı, sanayileşme, toplumun homojen yapısının bozulması, kentleşme, kırdan göç, gecekondulaşma ve buna benzer sebeplerle artan suç oranları yeni arayışların gelişmesine sebep olmuştur. A. Comte pozitivist bakış açısıyla konuyu ele almış olmakla birlikte bu anlamda asıl etkiyi C. Darwin Türlerin Kökeni isimli eser ile etkili olmuştur (Güllüpnar, 2019: 40). Darwin ve onun bu eserinden etkilenen Lombroso suçun biyolojik kökenlerini ortaya koymuştur. Özellikle Lombroso, A.Comte ve Darwin'in fikirlerinden esinlenerek evrimci kuramı suç araştırmaları alanına sokmuştur. Lombroso özgür irade kavramına karşın determinizm kavramını suç bilimi dünyasına kazandırmıştır (Ferracuti, 1996: 132). Suçlu İnsan kitabı ile kriminoloji

alanına tesir etmiştir. Lombroso suçlu davranışların gözlem ve deney ile açıklanması gerekliliğine vurgu yapmıştır (Erem, 1954: 85). Lombroso atavizm, akıl hastaları ve epileptik durumda olanları suçlu olarak görmekte ve suçun temellerini bu kavramlara yönelerek bulmaya çalışmıştır (Önder ve Gönültaş, 2005: 40-41). Atavistik insanların evrimin ilk aşamasında kalan insanlar olduklarından bahisle ilkel bir görünüm ve yapıda olduklarını savunan Lombroso akıl hastası ve epileptiklerinde suç işleme potansiyeline sahip olduklarına vurgu yapmaktadır. Atavistik olarak tanımladıklarını doğuştan suçlu sayan lombroso bu insanlara suç işleme eyleminin atalarından miras kaldığını savunmaktadır (Özat ve Yıldız, 2020: 15). Lombroso bu üç suçlu türe daha sonra ihtiras suçlularını ve tesadüfü suçluları da eklemiştir. Ailenin ve çevrenin etkisi ile suç işlemeye meyilli olan alışkanlıkla suç işleyenler ise tesadüfü suçlular grubu içerisinde sayılmaktadır (Erem, 1954: 87). Lombroso suçun toplumsal hayat için kaçınılmaz bir gerçeklik olduğuna vurgu yapar buna karşılık gelecek cezanın da toplum adına verilmesi gerekliliğini savunur (Batman, 2018: 3-4).

Biyolojik temelli suç teorisyenlerinden başka biriside Enrico Ferri'dir. Ferri suçun fiziksel ve toplumsal faktörlere bağlı gerçekleştiğinden bahisle suçluları şu şekilde sınıflandırmıştır: Öncelikle doğuştan suçlu olarak bir sınıflandırmaya giden Ferri burada Lombroso'nun atavistik ayırımına benzer bir ayırım yapmaktadır. İkinci olarak akıl hastalarının olduğu bir gruplandırma yapmaktadır, bunlar klinik açıdan akıl hastası olarak belirlenmiş kişilerdir. Üçüncü grup, alışkanlıkların tesiri ile suç işleyenler bu grup genelde bir dışlanmışlığın sonucu olarak suç işlemeyi adet haline getirmiş olanlardır. Dördüncü olarak, duygusal yoğunluğun tesiri ile suç işleyenler yani ihtiras suçluları, son olarak yapılan sınıflandırma tesadüfi olarak suç işleyenler bunlar çevrenin etkisi ile suç işleyen kişilerdir (Veldet, 2011: 27). Biyolojik faktörün tesiri ile suç işleyenlerin tanımlandığı biyoloji temelli suç teorilerinin evrim teorisinin etkisi altında bir suç ve suçlu tanımlama çabasına girdiğini görmekteyiz(Bora, 2014: 6). Burada C. Darwin, A. Comte, C. Lombroso, E. Ferri gibi düşünürlerin fikirleri ile şekillenen bir kriminolojik çerçeve çizilmiştir.

Suç ve suçluluğu tanımlamak için girilen çabalar içerisinde klasik okul, biyoloji temelli teorileri takiben psikoloji temelli teorilerin geliştirildiğini görmekteyiz (Yumak, 2021: 401). Bu süreçte suçun arkasındaki düşünme sürecine, duygu yoğunluğuna bakılmaktadır. Teorinin güçlü ismi suçun arkasındaki psikolojik durumu değerlendiren Raffaele Garofolo, biyoloji temelli suç teorisyenleri gibi Darwin'in evrim teorisinin tesirinde kalmıştır. Garofolo suçun nedenini kişilikte arar, ona göre suç sosyolojik bir eylemdir. Yasa yapıcı yaptığı suç tanımlamaları doğal suç denen kavramı tanımlar ve bu salt suçu tanımlamak için yeterli değildir. Garofolo suçu suçluda bulunan ahlaksal anormallik olarak görür, bu ruhsal bir bozukluğa delalettir bu durum akıl hastalığından ve delilikten farklı bir şeydir, öyle ki ruhsal bir farklılıktır (Dolu vd. 2010: 69). Garofolo eğitim kavramının suçun önüne geçme noktasında gereksiz bir kavram olduğunu,

suçluluğun temelinde atavistik ve organik temelli bozukluk olduğunu bununda eğitim ile düzelmeyeceği kanaatindedir. Garofolo suçluları 4 temel sınıfta toplar. Bunlar; Katiller, vahşi suçlular, servet düşkünleri ve hırsızlardır. Suç kavramının ve suçlu teorilerinin açıklanması adına girilen bu çabanın neticesinde, klasik okul, biyoloji teorisi ve psikolojik teori kriminoloji biliminin gelişmesine önemli katkılar sunmuştur (Küçükay, 2018: 349). Bu teoriler sadece kriminoloji bilimine değil toplumların kendileri dışında insan gruplarına bakış açısının da yansıtılması adına önemli birer vesika olarak kabul edilebilmektedir.

Yukarıda suç ve suçluğunun kökenlerini açıklama noktasında girişmiş olduğumuz çaba her ne kadar içinden çıkılan toplumların düşün dünyasını yansıtıyor gibi görünse de aslında başka topluluklara tesir etme noktasında son derece önemli bilgiler vermektedir. İnsan toplumları genel olarak kendi toplumları dışından olan kişi ve gruplara karşı belirli yargılar taşımaktadır. Suç işleme potansiyeli kendilerince içinde yaşadıkları toplum dışında ve kendilerine göre daha az medenileşmiş toplumların bir eylem şeklidir. Dışarıdan gelenlerin bu potansiyele sahip olduğu kanaatinde fikir birliğine sahiptirler. Bu çalışmanın da konusunu oluşturan dışarıdan gelenlerin suç ile ilişkilerinin yerli toplumda nasıl algılandığı olgusu, bizlere aslında yukarıda değişik isimlerle adlandırılan teorilerin kavrayış şekline benzer bir tablo çizmektedir. Daha gelişmiş bir medeniyete sahip olduğunu düşünen yerli halkın dışarıdan gelenlerin sosyal, toplumsal, kültürel yaşamı olumsuz yönde etkilediği ve suç oranlarına önemli ölçüde etki ettiği kanaati mevcuttur. Gerçek anlamda durum böyle midir? Bu sorunun cevabı bu çalışma ile bağlantılı başka bir çalışmada verilebilir, reel veriler ışığında bu durum değerlendirilebilir. Göç etmek durumunda kalan insanların aynı zamanda birer potansiyel suçlu olduğuna dair düşünce her toplum için geçerli olmakla birlikte bu çalışmada Çankırı ilinde ikamet edenlerin konuya bakış açıları irdelenmiştir. Çalışma bizlere toplumlar hakkında bazı kanaatlerin oluşmasında bir takım algı ve yargıların tesirinin olduğunu göstermektedir. Bu varsayımdan hareketle algı ve önyargı kavramlarına değinilmiş, oluşan bu topyekûn fikrin arkasında algı ve önyargının rolü irdelenmiştir.

Algı ve Önyargı Üzerine

Algı kelime anlamıyla bir şeyi idrak etme durumuna gelmeyi ifade etmektedir. Algı genel manasıyla bireyin hissetme, işleme ve kaydetme yoluyla fiziksel ve zihinsel olarak çevresine anlam verme gayretindeki süreç olarak tanımlanabilir (Arğın, 2021: 7). Bunun yanında çevresinde yaşananlara karşı bir duyarlılık oluşturma farkında olma sürecini ifade etmektedir. Beş duyu organı yardımı ile dış dünya hakkında fikir sahibi olan birey, toplumsal hadiselerle dair rastgele bilgilerin toplanması neticesinde bir algı oluşturmaktadır. Yani birey dışarıdan aldığı nesnel öğeleri kişisel süzgecinden geçirmek suretiyle bir fikir sahibi olur yâda dış dünya hakkında duygu dünyasında bir kanaat oluşturur (Erbay ve Aslan, 2019: 2). Bireysel gözlem, dış dünyaya dair bir takım gerekçelerle nasıl bireyde bir fikir

oluşturuyorsa genel olarak aynı algılayış şekli ile toplumda da bir yargının oluşmasına sebep olmaktadır. Dış dünyaya dair bireyde ve toplumda bir algının oluşmasında ve bu algının yönetilmesinde bir takım faktörlerin olduğu ve bunların yönlendirilmesi noktasında yine bu faktörlerin etkili olduğu unutulmamalıdır.

Algı yönetiminin oluşmasında toplumun bir durum veya nesneyi algılamasında etkili olan 3 temel faktörden bahsetmek mümkündür bunlar şu şekilde sayılabilir: Algılayan bireye bağlı olan faktörler yani bireyin zihinsel ve bireysel gelişmişliğine bağlı faktörler.

- Algılanan nesnelere kaynaklanan faktörler, nesne, birey ve olayların ifade ettiği anlam ve neler olduğu.
- Algılama ortamının şartları, fiziksel ve sosyal şartların nasıl olduğu (Bakan ve Kefe, 2012: 23). Bir algının oluşmasının temel koşulları olarak görünmektedir. Algının genel manasıyla oluşmasında etkili olan faktörler şu şekilde açıklanabilir: Algı idrak ettiklerimizle bir yargıda bulunma durumunun ifadesidir. Duygusal ve zihinsel dünyamızın şekillenmesinde şüphesiz algının oluşmasında etkili faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler bazen algılayan ile ilgili bazen algılanan ile ilgiliyken, bazen de her ikisinin sonucu olabilmektedir.

Göçmenlik durumu veya bir yerde yabancı olmak durumu, ev sahibi konumunda bulunan ile misafir durumunda olanın bir biri ile ilgili bir fikir oluşmasına sebep olmaktadır. Geçmiş münasebetlerden tutunda, göç etmek durumunda kalanların hangi gerekçelerle göç ettiklerine kadar birçok faktör bir algının oluşmasında etkilidir. Bu gerçekliğin dışında bir de toplumsal ilişkilerin veya bireysel ilişkilerin yürütülmesi açısından önyargılarında etken rol oynadığını unutmamak gerekmektedir. Önyargı genel olarak başka kişi veya gruplar hakkında negatif bir hükme sahip olmaktır, peşinen olumsuz bir kanaat sahibi olmayı ifade etmektedir (Gürses, 2005: 144). Yine önyargının başka bir tanımı şu şekilde yapılabilir, Farklı toplum ve kişilerle karşılaşan kişi ve gruplar önceden belli bakış açısı ile onları anlamlandırır bu durum önyargı olarak terminolojide yerini almıştır. Önyargı; evrimsel, ontogenetik, tarihsel, ekonomik, sosyopolitik alanlardan etkilenen çok boyutlu bir fenomendir. Toplumsal algı bakımından önyargı kavramı ele alındığında ise kendinden olmayana karşı his âlemin de edinilen belli belirsiz huzursuzluk bu huzursuzluğun ilerleyerek aşağılama, küçük görme ve hatta soykırım hissine kadar uzanan bir algının oluşması manasında kullanılmaktadır (İlhan ve Çevik, 2003: 54). Bireysel ve toplumsal algının, yargının oluşmasının başka bir biçimi ise şüphesiz önyargının ileri bir adımı olarak görülebilecek bilinçsiz önyargı kavramıdır. Bu kavramın terminolojide ilk kullanıldığı dönem 1995 yılında Greenwald ve Banaji isimli iki psikolog “örtük sosyal biliş” hakkında yazmış oldukları bir çalışmada kullanmışlardır. Bu terim genel olarak, eylemlerimizin ve kararlarımızın

habersiz bir biçimde belirlendiğini ve bu belirlemenin altında yatan faktörler ise bilinçsiz tutumlar ile kalıp yargılardır (Suveren, 2022: 415). Kendisi dışında toplumları kabul etme bir takım tutum ve yargılar sonucu gerçekleştiği için, iki farklı toplum ilk defa karşılaştığında istem dışı olarak bir yargı ile ve genelde olumsuz bir yargı ile bir birlerini karşıladıklarını anlamak mümkündür.

Algı ve önyargı temelinden hareketle yeni bir kavramın doğması muhtemeldir ki, buna ayrımcılık denmektedir. Kişi, grup ve toplumları etnik köken, cinsiyet, yaş, sosyal sınıf, ekonomi yapısı vb. pek çok sebeple bir dışlamaya tabi tutma ve bu sınıfların amaçlarına ulaşma noktasında çeşitli engeller çıkarma şeklinde kendisini göstermektedir (Erdoğan ve Vatandaş, 2020: 479). Yukarıda değinmiş olduğumuz faktörler ve kavramlar incelendiğinde sayıları milyonlarla ifade edilen ve literatürde geçici koruma kapsamında bulunanlar olarak tarif edilen, Suriye iç savaşı sonucu Türkiye'nin farklı illerine yerleşmek durumunda kalan Suriyelilerle ilgili yerli nüfusun belli bir düşün yapısına sahip olduğu kaçınılmaz bir gerçekliktir. Temelinde kötü duygular beslememekle birlikte bir takım olumsuz yargıların olduğu inkâr edilemez bir durumdur.

Toplumların kendilerinden olmayanı kabul etmeleri, onlarla aynı yaşam alanını paylaşmaları, sosyal ve ekonomik sahalarına onları kabul etmeleri, kültürel yaşamlarına girmelerine izin vermeleri, şüphe yok ki zor bir durumdur. Anadolu coğrafyası tarihin hemen her döneminde göç ile gelenlere ve başka kültürlerle ev sahipliği yapmıştır. Farklı medeniyetlerin birlikte yaşam alanı olması, pek çok kültürün yaşam alanı bulmasına sebep olmuştur. Osmanlı devletinin çok uluslu bir devlet olması farklı kültürlerin gelişmesine kapı aralamıştır. Uzun yıllar boyunca birlikte yaşamış toplumların birkaç kuşak sonra bir birine karşı çeşitli peşin hükümlerle yaklaşması, kuşakların bilgi aktarımı noktasında başka unsurların etkisinde kaldıklarının göstergesi olarak kabul edilmekle birlikte, peşin hükümlerin yargıların oluşmasında, göç etmek durumunda kalanların içinde buldukları sebeplerde etken olmuştur. Suriye göçü ve sonrasında oluşan algıda elbette birçok faktör etkili olmuştur. Toplum kabul etme noktasında ciddi tepkiler göstermemekle beraber, düşün dünyasında bir takım yargılarla hareket edildiği anlaşılmaktadır.

Türkiye'ye 2011 yılından itibaren sığınmak durumunda kalan ve geçici koruma kapsamında bulunan Suriye vatandaşları çeşitli kentlerde yaşamlarını devam ettirmek durumunda kaldılar, aradan geçen süre içerisinde her insan toplumunda olduğu gibi suç eylemlerinin içerisinde bazen fail, bazen mağdur, bazen sanık, bazen tanık konumunda olmak durumunda kaldılar. Yabancı olmaları, dışarıdan gelmeleri bakımından toplumda bir ön değerlendirme ile kabul edilmelerinden kaynaklı, olumsuz bir bakış açısına sahip oldular, belki bazı huzursuzlukların sebebi olarak görüldüler. Aşağıda Çankırı ilinde yapılan anket uygulamasının yer aldığı tablolar eşliğinde Suriye'den gelenlerin suç ve suçluluk bakımından nasıl

algılandıkları irdelenmiştir. Bu sayede yukarıda verilen teorilerin algı üzerinde nasıl tesir ettiği anlaşılacaktır.

Çalışmanın örneklemini oluşturan Çankırı ilinde yaşayan ve anket uygulamasına katılanlara ait demografik veriler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo - 2 (Katılımcı Yaş)

	Frequency	Percent
18-30	108	27,3
31-40	72	18,2
41-50	83	21,0
51-60	60	15,2
61-70	37	9,4
71-+	35	8,9
Total	395	100,0

Tablo - 2 Çalışmaya katılanların yaş aralığı hakkında bilgi vermektedir, rastgele seçilen katılımcıların % 27.3'lük kısmını yaş aralığı 18-30 olanlar oluşturmaktadır. Onları % 21 ile 41-50 yaş aralığı izlemektedir. Katılanlar arasında 71 yaş üstü oranı en az katılım gösterdiği görülmektedir. Oran % 8.9 olmuştur.

Tablo - 3 (Katılımcı Cinsiyet)

	Frequency	Percent
Kadın	173	43,8
Erkek	222	56,2
Total	395	100,0

Tablo - 3 katılanların cinsiyeti hakkında bilgi vermektedir. Toplam 395 katılımcıdan 222 tanesi erkek, 173 kişi ise kadındır.

Tablo - 4 (Katılımcı Medeni Durumu)

	Frequency	Percent
Evli	230	58,2
Bekar	165	41,8
Total	395	100,0

Tablo - 4 katılımcıların medeni durumu hakkında bilgi vermektedir. Katılanların % 58. 2'si yani 230'u evli 165'i bekâr katılımcıdır.

Tablo - 5 (Katılımcı Eğitim Durumu)

	Frequency	Percent
İlkokul	96	24,3
Ortaokul	38	9,6
Lise	53	13,4
Ön Lisans	93	23,5
Lisans	103	26,1
Lisansüstü	12	3,0
Total	395	100,0

Tablo- 5 katılımcıların eğitim durumu hakkında bilgi vermektedir. 395 katılımcının 96'sı ilköğretim mezunu, 103 kişi lisans mezunu, 93 kişi ön lisans mezunu, oluştururken, eğitim durumu lisansüstü olanların sayısı 12 kişidir ve katılanlar arasında oran olarak en düşük sayıdır.

Tablo - 6 (Katılımcının Mesleği)

	Frequency	Percent
Öğrenci	82	20,8
İşsiz	52	13,2
İşçi	79	20,0
Memur	73	18,5
İşveren	15	3,8
Esnaf	26	6,6
Serbest Meslek	16	4,1
Ev Hanımı	26	6,6
Emekli	26	6,6
Total	395	100,0

Tablo - 6 katılımcıların mesleği hakkında bilgi vermektedir. Katılanların % 20.8'i öğrenci, % 20'si işçi, katılanlar arasında oransal olarak en düşük olanlar iş verenler ve serbest meslek sahipleridir.

Tablo - 7 (Katılımcının Geliri)

	Frequency	Percent
Gelirim Yok	93	23,5
1000 ve daha üzeri	57	14,4
Asgari Ücret	40	10,1
6001-7000	51	12,9
7001-8000	43	10,9
8001-9000	22	5,6
9001-11000	36	9,1
11001- +	53	13,4
Total	395	100,0

Tablo - 7 katılanların gelir durumu hakkında bizlere bilgi vermektedir, katılanların % 23.5'i herhangi bir geliri olmadığını bildirmiştir. Katılanların yaklaşık % 50'si ise asgari ücret üzerinde bir gelire sahip olduğunu söylemiştir.

Aşağıdaki tablolar katılanların geçici koruma kapsamında bulunan Suriye vatandaşları ile suç ilişkisi hakkında fikirlerini göstermektedir.

Tablo -8 (Suça Yatkılık Yerli)

	Frequency	Percent
Hiç Katılmıyorum	228	57,7
Katılmıyorum	110	27,8
Katılıyorum	8	2,0

Tamamen Katılıyorum	49	12,4
Total	395	100,0

Tablo - 8 katılanların yerli nüfusun suça yatkınlığı hakkında fikir belirtmişlerdir. Yerel halkın suça daha yatkın olduğunu düşünüyorum şeklindeki soruya, katılanların % 57.7'si yani 228 kişi hiç katılmıyorum demiştir. Yine % 27.8'i yani 110 kişi katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Totalde katılanların %85.5 'i yani 338 kişi yerel nüfusun suça daha yatkın olduğunu düşünmemektedir.

Tablo - 9 (Suça Yatkınlık Yabancı)

	Frequency	Percent
Hiç Katılmıyorum	51	12,9
Katılıyorum	50	12,7
Tamamen Katılıyorum	294	74,4
Total	395	100,0

Tablo - 9 katılanların geçici koruma kapsamında bulunanların suça daha yakın olduğu şeklindeki soruya vermiş olduğu cevabı içermektedir. Katılanların % 74.4'ü yani 294 kişi geçici koruma kapsamında bulunanların suça daha yatkın olduğunu tamamen katılıyorum şeklinde cevapladığını, yine % 12.7' si yani 50 kişi katılıyorum şeklinde cevaplamıştır. Totalde % 87.1'i yani 344 kişi geçici koruma kapsamında bulunanların suç işlemeye daha yatkın olduğunu düşünmektedir.

Tablo - 10 (Hırsızlık)

	Frequency	Percent
Hiç Katılmıyorum	78	19,7
Katılmıyorum	6	1,5
Katılıyorum	74	18,7
Tamamen Katılıyorum	237	60,0
Total	395	100,0

Tablo - 10 katılanlara sorulan geçici koruma kapsamında bulunanlar hırsızlık suçuna daha yatkındır sorusuna verilen cevabı içermektedir. Katılanların toplam % 78.7'si katılıyorum ve tamamen katılıyorum şeklinde cevap vermiştir. Yani 311 kişi geçici koruma kapsamında bulunanların hırsızlığa daha yatkın olduklarını belirtmiştir.

Tablo - 11 (Uyuşturucu T. K.)

	Frequency	Percent
Hiç Katılmıyorum	65	16,5
Katılmıyorum	2	,5
Katılıyorum	75	19,0
Tamamen Katılıyorum	253	64,1
Total	395	100,0

Tablo - 11 katılanlara sorulan geçici koruma kapsamında bulunanlar uyuşturucu madde kullanma ve ticaretini yapmaya daha yatkındır şeklinde

sorulan soruya verilen cevabı içermektedir. Toplamda % 83.1 yani 328 kişi bu soruya katılıyorum veya tamamen katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo - 12 (Yaralama)

	Frequency	Percent
Hiç Katılmıyorum	72	18,2
Katılıyorum	99	25,1
Tamamen Katılıyorum	224	56,7
Total	395	100,0

Tablo -12 katılanların geçici koruma kapsamında bulunanlar yaralama suçunu işlemeye daha yatkındır şeklinde sorulan soruya verdikleri cevaptır. Katılanların % 81.8'i yani 323 kişi katılıyorum veya tamamen katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo - 13 (Cinayet)

	Frequency	Percent
Hiç Katılmıyorum	46	11,6
Katılmıyorum	9	2,3
Katılıyorum	80	20,3
Tamamen Katılıyorum	260	65,8
Total	395	100,0

Tablo - 13 katılanların geçici koruma kapsamında bulunanların cinayet suçunu işlemeye daha yatkın olduğuna dair soruya vermiş oldukları cevabı içermektedir. Buna göre katılanların %86.1'i yani 340 kişi katılıyorum veya tamamen katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo - 14 (Şiddet Suçu)

	Frequency	Percent
Hiç Katılmıyorum	67	17,0
Katılmıyorum	12	3,0
Katılıyorum	33	8,4
Tamamen Katılıyorum	283	71,6
Total	395	100,0

Tablo - 14 katılanların geçici koruma kapsamında bulunanların şiddet suçunu işlemeye daha yatkın olduğuna dair soruya vermiş oldukları cevabı içermektedir. Buna göre katılanların %80'i yani 316 kişi katılıyorum veya tamamen katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo - 15 (Çocuğa Karşı Suç)

	Frequency	Percent
Hiç Katılmıyorum	37	9,4
Katılmıyorum	4	1,0
Katılıyorum	43	10,9
Tamamen Katılıyorum	311	78,7
Total	395	100,0

Tablo - 15 katılanların geçici koruma kapsamında bulunanların çocuğa karşı suç işlemeye daha yatkın olduğuna dair soruya vermiş oldukları cevabı içermektedir. Buna göre katılanların %89.6'sı yani 354 kişi katılıyorum veya tamamen katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo - 16 (Kadına Karşı Suç)

	Frequency	Percent
Hiç Katılmıyorum	42	10,6
Katılmıyorum	9	2,3
Katılıyorum	111	28,1
Tamamen Katılıyorum	233	59,0
Total	395	100,0

Tablo - 16 katılanların geçici koruma kapsamında bulunanların kadına karşı suç işlemeye daha yatkın olduğuna dair soruya vermiş oldukları cevabı içermektedir. Buna göre katılanların %87.1'i yani 344 kişi katılıyorum veya tamamen katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo - 17 (Dolandırıcılık)

	Frequency	Percent
Hiç Katılmıyorum	80	20,3
Katılmıyorum	6	1,5
Katılıyorum	81	20,5
Tamamen Katılıyorum	228	57,7
Total	395	100,0

Tablo - 17 katılanların geçici koruma kapsamında bulunanların dolandırıcılık suçunu işlemeye daha yatkın olduğuna dair soruya vermiş oldukları cevabı içermektedir. Buna göre katılanların %78.2'sinin yani 309 kişi katılıyorum veya tamamen katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Göç sadece toplumların yerlerinden edilmelerine, sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik anlamda sorun yaşamalarına sebep olmamaktadır, bununla birlikte yeni gittikleri yerlerde belli yargılarla yaşamak gibi bir mecburiyete mahkûm olmalarına sebep olmaktadır. Çalışmamızın konusunu oluşturan ve resmi olarak geçici koruma kapsamında bulunanlar olarak nitelendirilen, Suriye vatandaşları da aslında buna benzer bir durum yaşamaktadırlar.

Çankırı ilinde 395 gönüllü katılımcı ile yapılan anket çalışması bizlere dışarıdan gelenlerin, bir şekilde göç etmek durumunda kalanların gittikleri yerlerde yerel halkın, yargı ve önyargıları ile bir çerçeve doğrultusunda kendilerine çizilmiş rolü oynamak mecburiyetinde kaldıklarını göstermektedir. Bu çalışma ile ortaya konan hipotezin, yani geçici koruma kapsamında bulunanların toplumsal algı dâhilinde yerli halka göre suç işleme eğilimine daha yatkın oldukları ön kabul olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu hipotez suç tasniflerinin yer aldığı destekleyici hipotezlerle de desteklenmektedir. Şöyle ki, suça yatkınlık başlığı altında sorulan iki

sorudan yerli nüfusun ve geçici koruma kapsamında bulunanların (Suriyelilerin) hangisinin suç işlemeye daha yatkın olduğuna dair verilen cevaplar şu şekildedir: katılanların % 85.5'i yani 338 kişi yerli nüfusun suç işlemeye daha az yatkın olduğunu savunurken, tersi geçici koruma kapsamında bulunanların % 87.1'i yani 344 kişi Suriyelilerin suç işlemeye daha yatkın olduğunu savunmaktadır. Suç tasnifi yapılarak sorulan sorulara verilen cevaplar şu şekildedir: Hırsızlık, Uyuşturucu madde kullanma ve ticareti, yaralama, cinayet, şiddet, çocuğa karşı suç, kadına karşı suç ve dolandırıcılık başlıkları altında toplanmış ve verileri tablo haline getirilmiş, suç türlerinin tamamında geçici koruma kapsamında bulunanların yerli nüfusa göre bu suçları işlemeye daha yatkın olduklarına dair genel bir kanaat bulunmaktadır.

Çalışmadan elde edilen veriler ışığında hipotezin ve destekleyici hipotezlerin tamamının geçici koruma kapsamında bulunanlar aleyhine olduğu, yani hipotezlerin H0 eğilimli olduğu tespit edilmiştir. Başta belirtilen 7 hipotez çalışma sonuçları ile desteklenmiştir. Geçici koruma kapsamında bulunanların suç oranlarına etkisi ankete katılanlara göre yerli nüfusa nazaran daha fazladır. Geçici koruma kapsamında bulunanların hırsızlık suç oranlarına etkisi ankete katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır. Geçici koruma kapsamında bulunanların yaralama suç oranlarına etkisi ankete katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır. Geçici koruma kapsamında bulunanların adam öldürme suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır. Geçici koruma kapsamında bulunanların çocuğa şiddet suç oranlarına katılanların algısında etkisi yerli nüfusa göre daha fazladır. Geçici koruma kapsamında bulunanların kadına şiddet suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır. Geçici koruma kapsamında bulunanların dolandırıcılık suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır. Geçici koruma kapsamında bulunanların uyuşturucu suç oranlarına etkisi katılanların algısında yerli nüfusa göre daha fazladır. Şeklinde sonuçlanan çalışma tablolar yardımıyla açıklamalı bir şekilde desteklenmiştir.

Suç ve suçluluk faktörü üzerinde etkili olan birçok etken bulunduğu çalışmada da belirtilmiştir, değişik sebeplerle geçici koruma kapsamında bulunanlar hakkında böyle bir kanaat oluşmuştur. Çalışmada belirtilen algı ve önyargı kavramları bu kanaatin ortaya çıkmasının en büyük sebebi gibi görünse de, altında yatan başka gerekçeler olup olmadığı hakkında farklı çalışmaların olması gerektiği açıktır. Sonuçta bir yerde yabancı statüsünde bulunmak, geçmişteki ilişkiler, siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik birçok koşul başka toplumları kabul etme ve özümseme noktasında önemli etkiye sahiptir. Göç etmek durumunda kalan kişilerin göç sebepleri bile o kişi veya gruplarla ilgili kanaatin çeşitlenmesine sebep olmaktadır. Çankırı'da yaşayan geçici koruma kapsamında bulunanlar hakkında böyle bir kanaat olmakla birlikte uygulamada ciddi sorunların yaşanmadığı toplumun genel olarak yardım etme yönünde bir eğiliminin olduğu söylenebilir.

Göç etmek mecburiyetinde kalanların, suça yatkın olduklarına dair oluşan kanaatin altında yatan aslında o toplum ile ilgili oluşmuş olan algı gibi görünmektedir. Göç etmek durumunda kalanların hangi şartlar altında göç ettikleri yine önemli bir algı sebebidir. Savaş neticesinde değil de başka faktörlere bağlı olarak göç etmiş bir toplum ile ilgili algı başka türlü olabilmektedir. Algı ve önyargılardan bağımsız bir şekilde değerlendirme yapmak realist verilere ulaşmamıza sebep olacaktır.

KAYNAKÇA

- Alacakaptan, U. (1975). *Suçun unsurları*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Arğın, E. (2021). *Algı, sosyal algı ve algı yönteminin sosyal medyada kullanımı*. (ed.: S. Kurnaz), Ankara: İKSAD Yayınevi.
- Bakan, İ. - Kefe, İ. (2012). Kurumsal açıdan algı ve algı yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 19-34.
- Batman, H. (2018). *Adli sosyal hizmet alanında suçlu profili*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Bora, H. (2014). *KKTC'de İşlenen suçların analizi suçlu profilleri ve suç mağdurları (2008-2014 arasında)*. Ankara: Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bingöl, İ. (2022). Sosyolojik suç teorilerine kuramsal bir yaklaşım: Sosyal süreç teorileri. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 640-652.
- Dinler, V. (2018). Suç ve ceza bilimleri üzerine. *Çorum Barosu Dergisi*, 21, 16-23.
- Doğan, A. (2008). Ahlak ve yasama ilkelerine giriş. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 57(4), 381-390.
- Dolu, O. vd. (2010). Suç korkusu: Nedenleri, sonuçları ve güvenlik politikaları ilişkisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65 (1), 57-81.
- Dönmezer, S. (2020). *Kriminoloji*. 9. Baskı, Ankara: Emsal Matbaa Tanıtım
- Güllüpınar, F. (2019). *Suç sosyolojisi*. (ed.: F. Güllüpınar), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Gürses, İ. (2005). Önyargının nedenleri. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 143-160.
- Erbay, M. - Aslan, M. (2019). Algı yönetiminde sosyal değerlerin etkisi. *Ulak Bilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 38, 497-504.
- Erdoğan, M. - Vatandaş, C. (2020). Bireysel ve toplumsal dışlanma pratiği: Önyargı ve Ayrımcılık. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 474-485.
- Erem, F. (1954). Suçlu antropolojisinin inkişaf safhaları. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1, 82-96.
- Eskici Katırcıgil, B. (2017). Cesare Beccaria'nın suç ve ceza felsefesi. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), 155-179.
- Ferracuti, S. (1996). Cesare Lombroso (1835-1907). *Journal of Forensic Psychiatry*, 7(1), 130-149.
- Günal, Y. (1972). Kriminoloji ve metot meselesi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 27(2), 47-63.

- İlhan, R. - Çevik, A. (2003). Önyargıların psikolojisi: Psikodinamik bir gözden geçirme. *Nesne Dergisi*, 1(1), 52-67.
- İşsevenler, O. (2012). Suç kavramı ve teorisine dair bir deneme. *İÜHFİM*, 2, 51-58.
- Küçükay, A. (2019). Suç önleme stratejileri ve güvenlik politikalarına psikolojik bir bakış. *TAAD*, 38, 343-392.
- Önder, Ş.-Gönültaş, M. (2005). Suçlu profillemeye ve Türkiye'deki genel durumu. *Polis Bilimleri Dergisi*, 7(4), 35-57.
- Özat, F. - Yıldız, S. (2020). Lombroso'nun suçlu tiplerini ışığında Paramparça ve Kuzuların Sessizliği filmlerinin analizi. *Geçmişten Günümüze İletişim Araştırmaları-1*, (ed. Hasan Çiftçi), 1-96, Ankara: İKSAD Yayınları.
- Selçuk, S. (2014). *Suç, suçun öz nitelikleri ve tanımı*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Suveren, Y. (2022). Bilinçsiz önyargı: Tanımı ve önemi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(3), 414-426.
- Veldet, H. (2011). Cezai sosyoloji, cezaların şahsileştirilmesi ve Enrico Ferri. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 6 (1), 23-35.
- Yazıcıoğlu, Y. - Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yumak, S. (2021). Ceza hukuku bilimleri kavramına genel bir bakış. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 394-411.
- Yumak, S. - Crim, L. (2015). Kriminoloji ve ceza hukuku: Hukuk fakültelerinde kriminoloji öğretiminin faydaları ve Türkiye'deki güncel durum. *TAAD*, 22, 549-584.

"İyi Yayın Üzerine Kılavuzlar ve Yayın Etiği Komitesi'nin (COPE) Davranış Kuralları" çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir. / The following statements are included within the framework of "Guidelines on Good Publication and the Code of Conduct of the Publication Ethics Committee (COPE)":

Etik Kurul Belgesi/Ethics Committee Approval: Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen, Matematik ve Sosyal Bilimler Etik Kurulu. 12.05.2023 Tarih ve 32 Sayılı Toplantı. Çankırı Karatekin University Science, Mathematics and Social Sciences Ethics Board. Meeting dated 12.05.2023 and numbered 32.

Çıkar Çatışması Beyanı/Declaration of Conflicting Interests: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur. / There is no potential conflict of interest for the author regarding the research, authorship or publication of this article.